

MAAELU ARENEB

nii arvuti kui ka adra abil

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA) on oma tegutsemisaastate jooksul saanud hästi tuntuks kui Euroopa makseagentuur. Oma arengukava ambitsioonikal kursil edasi pürgides on PRIA soov maaelu edendamiseks veelgi enam panustada.

Senine PRIA toetus on mööda Eestit ringi sõites hästi märgatav nii põldudel kui ka kerkinud hoonetes. Maaelu arenguks on alates 2000. aastast välja makstud 5,35 miljardit eurot. Praegu saab öelda, et makseagentuurina on PRIA alati olnud Euroopa parimate hulgas. Viimastel aastatel on makstud toetusi rekordilähedasel ja 2024. aastal ollakse valmis isegi kuni 400 miljoni euro väljamaksmiseks.

PRIA 24 tegutsemisaasta jooksul on moel või teisel toetatud 64 571 eraisikut ja 35 060 juriidilisest isikust klienti. Igal aastal on töös olnud keskmiselt üle poolesaja toetuskeemi – näiteks 2022. aastal 84 meedet, 2023. aastal 96 –, millega on toetatud nii suurfarme, väiketootjaid, külakiikesid kui ka paremaid valikuid laste koolilõunas. Sellest lähtuvalt saab öelda, et PRIA tööst on kasu igale Eesti inimesele ja see teadmine võiks olla üldtuntud. Üks osa PRIA missioonist on maapiirkondade areng ja seal elavate inimeste toetamine, aga kodumaine söök toidulaua ning toidujulgeolek laiemalt on ühtviisi oluline kõigile – tallinlasest Karisöödi küla elanikuni.

Uuendused näitavad vastupidavust

Pabertaotlustest e-PRIA-ni, kohapealsest kontrollist satelliitseireni ja kasulikud arendused registrites – need on

vaid mõned suured arenguhüpped PRIA tegutsemisaajal. Ka möödunud aasta oli PRIA-le eriline, sest liigutakse 2022.–2027. aasta arengukava eesmärkide suunas ning rakendusid Euroopa ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2023–2027 toetuskeemid. Pindalatoetuste puhul võeti kasutusele pinnaseire ja töötati välja PRIA esimene nutirakendus Iva.

Pinnaseire rakendamine on olnud üks suuremaid muudatusi seniste programmiperioodide ajaloos. Näiteks, senise 5% kontrollivalimi asemel on nüüd kohustus kontrollida 100% toetusaluseid põlde. Põldude hulk, mida oli vaja põhjalikult kontrollida, tõusis 78 000 hektarilt 978 000 hektarile. Proovikividele vaatamata näitas möödunud aasta Eesti põlluharijate vastupidavust ja uuendusmeelsust. Näiteks Iva rakendamise puhul saatsid kliendid vastused ehk edastasid oma põldudest tehtud fotod ligi 80% saadetud fotoülesannete kohta, mis nii suure uuenduse puhul on väga hea tulemus. Teiste riikide senise kogemuse põhjal oleks olnud kordaminek juba 50% vastamine.

Klientide valmisolekut uute teenuste kasutamiseks näitab seegi, et 2023. aastal pakkus PRIA esmakordselt klientidele võimalust kasutada juhendamisteenust, mis oli esimene samm PRIA uuest kliendihaldusstrateegiast,

ning kliendid võtsid selle väga positiivselt vastu. Klientidelt saadud tagasiside põhjal saab PRIA oma teenuseid edasi arendada just suunda, mis lihtsustab kõigi osapoolte tööd ning hoiab maal toimetajatele kokku väärtuslikku aega.

Digitehnoloogiad ja tehisaru maaelu teenistuses

Nagu PRIA nimigi ütleb, on see ka informatsiooni amet ning kogutud teavet ja andmeid saaks rakendada maaelu püsimiseks, edenemiseks ja Eesti toidujulgeoleku tagamiseks. Hea nõu, andmete kasutamine tarkade otsuste tegemiseks ja erinevate uute võimaluste tutvustamine võib maal hakkama saamiseks olla teinekord palju olulisema mõjuga, kui piltlikult öeldes sada eurot toetust hektari kohta. Samuti ei ole digitehnoloogiad ja maaelu ühes lauses enam

juhuslikult, vaid selle valdkonna uusi arengusuundi saab ka põllumajanduses rakendada.

Juba praegu saab kasutada PRIA kodulehe avalikke infoteenuseid, mis on kuvatud statistikamoodulis. Samuti on töös hulk selliseid arendusi, mis personaliseeritud teadmuste hulk järgnevatel aastatel oluliselt kasvavad ning seeläbi andmed kasulikuks muudavad. Näiteks on käivitunud projekt kliimaneutraalse toidutootmise rohefoori loomiseks, et ettevõtjatele kliimaeesmärkide täitmisel appi tulla. Loodava mudeli abil saaks ettevõtte andmepõhiselt hinnata oma ettevõtte näitajaid erinevatest aspektidest, alates väetiste- ja veekasutusest kuni sotsiaalseni, ning planeerida seeläbi investeeringuid ja aidata vähendada kasvuhooongaase.

Kindlasti jätkab PRIA oma olulist rolli makseagentuurina, kes suunab maaelu toetusi. Samuti on vaja jätkata kasutusel olevate teenuste parendamist, aga ka uute arendamist, et PRIA oleks tuntud kui väärtuslik nõuandev koostööpartner ja maaelu arengu toetaja nii arvuti kui ka adraga.

